

STEV. 16. LETO IV.
EDUKACIJSKA ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRASANJA
Lestviki in izdajatelj: Okrajni odbori OF Črnomelj, Kočevje in Novo mesto - Izšla vsak petek - Odgovorni urednik Tone Gošnjak - Uredništvo in uprava: Novo mesto - Cesta komandanta Staneta 23 - Poštni predal 33 - Telefon uredništva in uprave 127 - Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181 - Letna naročnina 300 din polletna 250 din četrtletna 125 din. Tisk tiskarna "Ljudske pravice" v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

Pozdrav IV. kongresu Osvobodilne fronte Slovenije!

Socializem-neodvisnost in enotnost države-demokratizem

politični pogoj za članstvo v Socialistični zvezi delovnega ljudstva

Dvanajst let poteka, odkar so naši delovni ljudje prvič zvedeli za Osvobodilno fronto, odkar so se začeli množično včlanjevati v njene vrste. To včlanjevanje ni potekalo s podpisnimi polami ali z javnim glasovanjem. Slo je tiho od ust do ust, od srca do srca, toda držalo je bolj kot sto podpisov in slovesnih izjav. V OF se je naše ljudstvo vpisalo v času, ko je skoraj vsa Evropa ječala in trepetala pred fašističnim škornjem, ko se je na Dolenjskem postavljalo na tisoče našopirjenih in odšavljenih laških oficirjev s tolpami črnosrajčnikov in trumami nebogljeneh lutk v vojaških uniformah kraljevske vojske, v času, ko so se nemški in italijanski okupatorji kot »svetci zavezništva« pogajali, čigava bo šentjerneška dolina, ko so se hudo razočarani Kočevjarji za-

čeli pripravljati na odhod v »veliki rajh« in so po njihovem več kot 600 let starem imetju že segali krepplji vatiškanske Emone.

Na Dolenjskem je našla OF takoj v začetku veliko gorečih pristašev, ki so z vsem srcem sledili njenemu klicu. Od članstva in borbe za cilje OF jih ni od-

skala tribuna, v kateri se bodo menjala in izkristalizirala mnenja graditeljev socialistične družbe, kjer se bodo reševala vsa vprašanja, idejno politična, kulturno-prosvetna in gospodarska. Iz vrst SZDL naj prihajajo pobude za vse, kar naši delovni ljudje delajo in morajo delati za dosego višje življenjske ravni.

mi. Dolgotrajna, vztrajna in težka borba najširših množic in najnaprednejših ljudi vseh narodov Jugoslavije je kronana z uspehom Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije, ki se je razvila iz Ljudske fronte, katere sestavni del je bila OF Slovenije, predstavlja utelešeno bratstvo in enotnost enakopravnih narodov Jugoslavije. Boj za neodvisnost skupne države in enotnost delovnih ljudi Jugoslavije je zmagovito zaključen. Iz vojne za osvoboditev države od fašističnih okupatorjev je izšla Ljudska fronta, množična enotna politična organizacija, s svojim najbolj organiziranim in najbolj borbenim jedrom, Komunistično partijo, zedinjena in prekaljena. Vsi povojni uspehi doseganega socialističnega razvoja, zavest pripadnikov OF, da je treba socializem in demokracijo nadalje izgrajevati, pa so privedli do nove oblike politične organizacije - Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Zato pozdravlja delovno ljudstvo Dolenjske IV. kongres OF Slovenije in preimenovanje Fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva. V njenih vrstah bo kakor doslej vlagalo vse svoje sile za zmago socializma in demokracije, za svobodno in neodvisno socialistično domovino.

»Slovenske ljudske množice, ki so se zbrale v Osvobodilni fronti, so skupno z ljudskimi množicami vse Jugoslavije sledile pozivu Komunistične partije, pozivu tovariša Tita. S silo giganta je slovensko ljudstvo na ta poziv preokrenilo tradicionalni tok slovenske zgodovine. Nekaj mesecev po ustanovitvi OF so že zagrmeli na naših tleh prve partizanske puške. Zatrele je in iz dneva v dan vse mogočnejše plamtela ljudska vstaja. Oborožena vstaja slovenskega ljudstva je neusmiljeno pokopala podlo tradicijo tiste nacionalne politike, ki so jo dotlej kot edino zveličavno uganjali slovenski vladajoči razredi. Nič več prosjačenja za drobnice, lom z nacionalnim zatiranjem in slehernim imperialističnim sistemom na naših tleh, osvoboditev in združitve vseh Slovencev na temelju samoodločbe in lastne državnosti v svobodni in ljudskodemokratski Jugoslaviji bratskih narodov! Tak je bil program Osvobodilne fronte in za uredničev tega programa je pod vodstvom Komunistične partije in tovariša Tita plamtela ljudska vstaja ramo ob rami z vstajo drugih jugoslovanskih narodov.«

BORIS KIDRIČ

Od tedna do tedna

Velik del politične in diplomatske dejavnosti v svetu je še vedno v znamenju kombinacij »nove« kremeljske politike. V Pan Mun Jomju v redu in brez izgredov zamenjajo skupine bolnih in ranjenih ujetnikov, kar pomeni dober wood v sobotni ponovni začetek pogajanj za premirje. Ob korejskem vprašanju se je doslej še najbolj konkretno izkazal delni obrat na bolje od oseh tistih pričakovanih, ki so jih mnogi prenelo zastavili ob »mirovni ofenzivi« Malenkova. Toda razveseljivo so glasje, ki so ga dosegle ose članice OZN v Generalni skupščini ob sprejetju brazilske resolucije o Koreji, vendarle odpira nova upanja, da bi še druga pereča mednarodna vprašanja spravili na bolj sprajljivo pot.

Mnogim še nejasnim kremeljskim nagibom sta v preteklem tednu postopila nekaj vprašanj predsednik ZDA Eisenhower in britanski ministrski predsednik Churchill. Njuna govora sta imela precejšen odmev v svetu, čeprav zlasti Eisenhowerju ponekod očitajo, da je za zdaj postavil preveč zahtev in mogoče ne bi že v začetku kazalo preveč zapreti morebitne dobre volje, ki se poraja ob sedanjem pomladanskem mironem brstenju. V zadnjem času prihaja vse bolj do snubljenj in pripračljanih raznih konferenc, ki naj bi se jih udeležili zastopniki štirih velesil. Zdaj se tu, zdaj tam pojani bolj ali manj prikrito vabilo. Churchill pa je precej določno povedal, da bi rad v osebnem pomenku spoznal Malenkova. Drugo je seveda vprašanje, kaj naj svet pričakuje od takega sestanka štirih velesil, zlasti še, ker se s tem v zvezi vedno pojavi tudi misel o razdelitvi interesnih sfer. Jasno je, da bi kovanje dobička na račun malih držav vse prej kot koristilo splošnim interesom miru in napredku. O tem so povedale že precej odločnih besed zastopnice malih držav v Združenih narodih.

Od diplomatskih sestankov, ki jim v svetu pripisujejo precej pomena, je treba omeniti skorajšnje srečanje zunanjih ministrov zahodnih držav, ki se bodo zbrali na Atlantskem zasedanju v Parizu. Poleg vprašanj zahodnoevropske obrambe in evropske armade, kar je doslej rodilo več težav kot pa uspehov, bo posebno važno, kako bodo zunanji ministri preccenili splošno mednarodno situacijo. Stališče, ki ga bo zastopal novi zunanji minister ZDA Dulles, bo najbrž razkrilo karte, ki jih Amerika v zadnjem času obrača bolj na Daljni vzhod kot pa v Evropo. Toda doe pomembni evropski vprašanj bosta vendarle pritegnili posebno pozornost: Nemčija in Avstrija.

Zahodnonemški kancler Adenauer, ki se je pred kratkim vrnil iz Washingtona, je zelo samozavestno ocenil svoje potovanje kot velik uspeh, na katerem bo skušal kovati dobičke pri bližnjih nemških parlamentarnih političnih. Zahodnonemški tisk s precejšnjim poudarkom oznanja, da so se ameriški voditelji z Adenauerjem sporazumeli, da ne žele nikakega sporazuma z Moskvo na račun Nemčije. Uradno sporočilo ob zaključku Adenauerjevega obiska v Washingtonu pravi namreč, naj Sovjetska zveza dokaže svoja rodoljubna prizadevanja s tem, da bo dopustila spodobne politve v vsej Nemčiji, torej tudi v spojni coni. Kasneje je tako stališče potrdil tudi Eisenhower v svojem govoru, ko je poznal Moskvo, da je med drugim dolžna za prekinitev hladne vojne med Vzhodom in Zahodom pristati na združitve Nemčije s svobodno izvoljeno vlado, na sporazum o državnih pogodbah z Avstrijo in ustanovitve enotne Evrope. Ob teh pogojih je zelo kočljivo napovedovati, kako se bo Kremelj odločil za nemško vprašanje, saj se je doslej odločno otepala takim načrtom in zdaj se tudi Eisenhower ni odgovoril, ali je kakor koli sprejmenil svoj gledišč.

vrnilo besnenje okupatorja, ki je s pomočjo bednih izdajalcev našega naroda vihtel krvavi bič nad poštenimi ljudmi, jih izganjal iz domov v mrka taborišča, jih pobijal, ropal in jim požigal domove. Za cilje OF, ki so bili živ odraz stoletnih težev vsega slovenskega naroda, se pristaži Fronte na Dolenjskem niso obohtavljali pred nobeno žrtvijo. Nekdaj skromna in pohlevna Dolenjska je postala, organizirana v OF, najbolj nevaren predel za okupatorja in domače izdajalce. Vsi, ki so bili iskreni pristaži OF, so našli med Dolenjci najboljše za-veznike. Mnoga takrat sklenjena poznanstva in v trpljenju ter krvi skovana prijateljstva še danes drže, čeprav je tu in tam kakšna lepa obljuba tudi že tu in tam pozabljena. Čeprav se Dolenjska čuti sedaj nekoliko pozabljena, je vendar danes še prav tako partizanska in frontovska kot je bila med vojno.

Ko so desetisoči članov OF v novomeškem, črnomaljskem in kočevskem okraju izbirali kandidate za IV. kongres OF, so se spominjali vseh podrobnosti iz let NOV in velikih dejanj iz navdse bogatega udejetvovanja OF v dvanajstih letih njenega obstoja. Hkrati pa so izrazili željo, da bi ta naša vseljudska organizacija postala pod novim imenom in v novih razmerah še širša, še globlja. Postala naj bi vsesplošna politična družbena organizacija, v kateri bo mesto za vse delovne ljudi, ki zavestno grade lepšo bodočnost na demokratično socialistični osnovi. Naj postane splošna ljud-

Dolenjski frontovci predlagajo, da naj postane Fronta pod novim imenom matična organizacija vsega družbenega življenja na vasi in v mestu z najširšim delokrogom. Skratka, postane naj borbena organizacija proti vsem reakcionarnim naziranjem, napakam, nesocialističnim odklonom, proti vsem zaviralcem napredka, ki se pojavljajo v tej ali oni obliki - postane naj resnična šola socialističnega človeka.

Dvanajst glavnih, revolucionarnih let ustvarjanja in naporov OF je za na-

29. oktober naj bi postal občinski praznik Novega mesta

Katarinin trg bo preimenovan v »Trg Borisa Kidriča-Petra Kalana«. - Tovarišema Francetu Rozmanu-Stanetu in Borisu Kidriču-Petru bodo v Novem mestu postavili spomenika

Na letnem občnem zboru Zveze borcev Novega mesta so pretekli teden člani pregledali dosedanje delo organizacije in ugotovili, da je bilo preteklo leto plodno in zadovoljivo. V začetku občnega zbora so delegati z enomnutnim molkom počastili spomin umrlega heroja Borisa Kidriča, nakaer je podal politično poročilo Bogdan Vrančič, o delu MO ZB pa je poročal predsednik Janez Zupančič.

V živahnem razpravljanju, ki je sledilo poročilu, so navzoči delegati razpravljali predvsem o določitvi občnega praznika Novega mesta, o prostoru, kjer naj bi stali spomeniki, spominske plošče itd. Na predlog tov. profes-

orja Janka Jarca so se delegati odločili predlagati ljudskemu odboru mestne občine, naj bi bil občinski praznik Novega mesta 29. oktober. Na ta dan je bil leta 1941 organiziran napad na nemško postojanko v Bučji. V tem napadu so sodelovali borci iz Novega mesta in Dolenjske, vodil pa jih je Novomešan tovariš Niko Šilih, ki je bil takrat tudi ranjen.

Vprašanje, kje naj bi postavili spomenika »Talec in »Pesem bodec«, je živo zanimalo vse delegate. Po daljšem razpravljanju so se zedinili s predlogom, naj stoji oba spomenika v območju trga okoli obnovljene Kresije. Na mestu, kjer stoji sedaj trafika, bo stal eden obeh spomenikov, drugi pa na vogalu sedanjega Katarininega trga. Pod arkadami obnovljene Kresije bo vzidana velika spominska plošča z imeni vseh Novomešanov, ki so padli v zadnji vojni.

Enodušno je bil sprejet sklep, da naj se sedanji Katarinin trg preimenuje v »Trg Borisa Kidriča - Petra Kalana«. Trg meji na cesto komandanta Staneta in bo tudi na ta način Novo mesto še poznim rodovom ohranilo trajen spomin na komandanta in komisarja Glavnega štaba Slovenije. Da pa bo partizansko Novo mesto še bolj počastilo spomin na nesmrtna junaka naše revolucije, bo Zveza borcev poskrbela za izdelavo doprskih kipov Staneta in Petra Kalana, ki naj bi stala na vidnem mestu ob cesti in na trgu z njunimi imeni.

Delegati so zahtevali, da je treba na mestu, kjer je prej stala bivša Mramorjeva hiša, ponovno vzidati spominsko ploščo z napisom, da je bila na tem mestu hiša, kjer je bil prvi sestanek OF v Novem mestu. Na stavbi Doma JLA - bivšem Sokolskem domu -, kjer je bila že leta 1938 ilegalna tiskarna in je delala tam vse do leta 1941, bo prav tako treba vzidati spominsko ploščo. Na Brodu, kjer stoji na bunkeru partizanski top, je prav tako potrebna ploščica z

napisom, da je bil top postavljen v proslavo 10-letnice ustanovitve prvih slovenskih brigad.

Za izdelavo in vzidavo spominskih plošč bodo odgovarjali terenski odbori Zveze borcev. Prvi teren je prevzel v svojo skrb ureditev kleti v Bečevji hiši, kjer so bili zaprti talci. Popravili bodo tudi ploščo na steni te hiše, ker doslej ni imela pravilnega napisu. Pri Koširjevi hiši, kjer so Nemci obešali naše ljudi, bodo uredili ograjo in vzidali spominsko ploščo.

V novi odbor MO ZB je bilo izvoljenih 11 članov, poleg njih pa tudi delegati za okrajno skupščino ZB. - Ob zaključku so delegati dodelili dosedanje-mu blagajniku tov. Valentinu Hladniku za njegovo požrtvovalno delo 5000 dinarjev. Tov. Hladnik pa je denar takoj poklonil MO ZB kot svoj prispevek za postavitev spomenika. Za plemenito dejanje, ki je vredno vsega posnemanja, se mu MO ZB toplo zahvaljuje!

Da bo obširno delo, ki si ga je zamislila organizacija ZB našega mesta v resnici tudi opravljeno, bo potrebna pomoč vseh članov ZB in vsega prebivalstva Novega mesta. Spomin padlih borcev in talcev moramo počastiti s tem, da jim postavimo dostojne spomenike. Potrebna bodo precejšnja finančna sredstva, pa tudi protovoljno delo. Novomeščani - imejmo odprte roke in srce, kakor smo jih imeli v najtežjih časih med vojno. Vsak naj po svoji moči prispeva delež k dostojni počastitvi spomina vseh, ki so darovali svoje življenje za svobodo domovine. M

Vremenska napoved

za čas od 23. aprila do 3. maja
Do konca tedna bo lepo vreme. V začetku prihodnjega tedna eden ali dva deževna dneva, nato do konca meseca lepo vreme. V prvih dneh maja nestalo s pogostimi padavinami.

Zelena Jurija vodijo v Metliko (Iz filma »Pomlad v Beli krajini«)

TAKA »DEMOKRACIJA« JE NEVARNA za splošno kmetijsko zadrugo v Trebnjem

Splošna kmetijska zadruga v Trebnjem ima s svojim izredno močnim kmetijsko gospodarskim zaledjem lepe pogoje za razvoj. V zadnjem času tudi dobro napreduje in širi svojo dejavnost. Doseženi uspehi vedno bolj privlačujejo poštene kmetovalce, ki vidijo v zadrugi svoj gospodarski napredek. Uspehi zadruge pa bodo v oči vse nasprotniki, zlasti pa spekulante, ki se zato skušajo vrniti v zadrugo oziroma v njeno vodstvo. Tako lahko razdelimo udeležence letošnjega občnega zbora, katerega so se udeležili v zelo velikem številu, na tri skupine: poštene zadrugnike, ki jih zanimajo doseženi uspehi in delo zadruge, na skupino članov, ki se zanimajo za dobiček in njegovo razdelitev ter na tretjo skupino, ki se zanima predvsem za vodstvo zadruge.

Izkazani čisti dobiček za lani v znesku 2.600.000 din priča o dobrem poslovanju in pravilnem vodenju zadruge. Posebno delaven je bil živinorejski odsek. Lepo število goveje živine je bilo sprejeto v rodovnik, kupili pa so tudi plemenske bike za ekonomiji v Trebnjem in Jezeru. Stanje na ekonomijah se je popravilo. Dobro napreduje tudi strojni odsek. Kupili so več kmetijskih strojev, med njimi motorno škropilnico za sadno drevje in krompir, sejalnik za žito, traktor z vsemi strojnimi priključki pa bo prav gotovo v korist vsem zadrugnikom. Upravni odbor je sklenil, da naj vse kmetijske posle opravijo sami uslužbeni brez prekupčevalcev. Posameznikom pa uspeh trebanjske zadruge pod vodstvom dosedanjega upravnega odbora prav gotovo ni bil všeč. Zato so se zavzeli, da izrinejo iz odbora delavne zadrugnike.

Potek volitev je bil dokaj tučen. Člani zadruge so predlagali v upravni

odbor poštene in delovne kmete, tričlanska kandidacijska komisija pa je odločila drugače. Izločila je predlagane kandidate in na njihovo mesto predlagala tudi dva člana iz svoje komisije! Se pravi, člani komisije so predlagali sami sebe proti volji zadrugnikov. Med člani komisije, ki so se predlagali v upravni odbor, je tudi Ivan Jutraž iz Trebnjega, ki prav gotovo nima nobene legitimacije za člana upravnega odbora kmetijske zadruge.

Ker je večina zadrugnikov zapustila občni zbor še pred volitvami, so predlagatelji s svojo listo uspehi. Tako so prišli v upravni odbor med drugimi poleg že omenjenega Ivana Jutraža iz Trebnjega še stari nasprotniki naše družbene stvarnosti Korbar s Pljuske, Franc Zupančič z Jezera in drugi.

Zakaj si je Ivan Jutraž tako prizadeval, da pride v upravni odbor, je sam pokazal na občnem zboru, ko je predlagal, da se ekonomija v Trebnjem razpusti. Jutraž si je namreč med vojno nagrabil veliko denarja, ko je prevzal razno blago z lastnim avtomobilom ter prekupčeval v času, ko so naši ljudje krvaveli in so gorele nešete domačije zavednih Slovencev. Po vojni je kupil od Pehanija v Trebnjem posestvo, hišo in gospodarsko poslopje. Ta kupčija mu ni uspela, ker ni dobil dovoljenja za prepis. Če se omenimo, da se je za nakup tega posestva zanimala tudi kmetijska zadruga za svojo ekonomijo, potem nam je popolnoma razumljivo Jutražovo potegovanje za likvidacijo ekonomije. S takimi težnjami je prihajal na dan Jutraž že na lanskem občnem zboru, kar mu pa takrat ni uspelo. Sedanjí upravni odbor, sestavljen iz takih ljudi kot Jutraž, je baje že sklenil, da se ekonomija opusti.

Korbar s Pljuske pa je uspel priti v upravni odbor samo zato, ker so iz občnega zbora odšli pred volitvami drugi člani, ki vedo za njegovo sovražno delovanje med vojno, kar je razvidno tudi iz sodnih zapiskov. Njemu podobni je tudi Franc Zupančič z Jezera, ki je bil med vojno zvest sodelavec bele garde, po vojni pa je bil zapleten v skrivanje vojnega zločinca. Zaradi zločinov med NOV mu je bilo posestvo zaplenjeno, pozneje pa je ne vemo po čigavi zaslugi prišel za upravnika svojega bivšega posestva, ki je sedaj zadruga ekonomija. Temu bi seveda zelo godilo, da bi se ekonomija ukinila, ker računata, da bi potem dobil posestvo nazaj. Zadržnih volitev v ljudske odbore se ni udeležil, čeprav so bile volitve v njegovi hiši!

Doklej bodo poštini zadrugniki v

Trebnjem, člani Socialistične zveze delovnih ljudi, zlasti pa komunisti mirno gledali, da jim taki tipi rinejo v zadrugo z določenim spekulantskim namenom? Ali je bistvo naše demokracije v tem, da prepuščamo svobodno delovanje ljudem, ki so nepomirljivi nasprotniki naše družbene ureditve?

Vrnjenci v odboru KZ Trebnje in pa še sedaj nerazčiščeni primanjkljaji iz prejšnjih let, za katere zadrugniki dobro vedo, prav gotovo niso v prid krepitvi zadrugništva v trebanjskem okolišu!

V zadnjem času so zbori volivcev v Novem mestu obirno razpravljali o delu mestnih podjetij. Volivci so upravičeno kritizirali slabo poslovanje nekaterih mestnih podjetij. Stamoto za bivše podjetje »Remont« je n. pr. žalostno dejstvo, da letos na mnogih lani obnovljenih in popravljenih stavbah odpada omet. Naglica pri delu, slaba kakovost, lov za visokimi in popolnoma neupravičenimi dobički, navijanje cen itd. — vse to prav gotovo ni v korist življenjske ravni prebivalcev Novega mesta. Člani Zveze komunistov so na svojih zadnjih sestankih med drugim razpravljali tudi o vprašanju vodilnih uslužbencev nekaterih mestnih podjetij. Pretresanje gospodarskega položaja in vloge mestnih podjetij kaže na to, da bi se dala proizvodna zmogljivost v skoraj vseh podjetjih precej dvigniti, s čemer bi imelo mestno gospodarstvo za svoj razvoj in za ostale potrebe mesta na razpolago več dohodkov kot jih ima zdaj.

Skrb za tak razvoj podjetij v Novem mestu pa leži poleg odgovornosti prizadetih delovnih kolektivov tudi na Ljudskem odboru mestne občine. Pojavljajo se glasovi, da je te skrbi premalo, oziroma da doslej ni segla v podjetja tako globoko kot bi to bilo potrebno. Volivci Novega mesta se nadalje sprašujejo, čemu je potrebna tako občutljiva »nepogrešljivost« nekaterih bivših nasprotnikov, ki so medtem zlezli na dokaj odgovorna mesta, izkoriščujoč pri tem našo demokratičnost, predvsem pa nebudnost organov ljudske oblasti. Več mesecev že krozi govorice, ki kažejo na nezadovoljstvo prebivalcev Novega mesta, da vodi n. pr. hotel »Kandija« bivši pristaš belogardistov in domobrancev Anton Jakše. Mar res ni najti nikogar, ki bi bil za vodstvo takega podjetja bolj zaslužen kot bivši odločen pristaš narodnih izdajalcev in sodelavcev okupatorja? Ljudskemu odboru mestne občine verjetno ni znano, da so se v Jakšetovi gostilni zbirali med okupacijo organizatorji belogardizma, prvaki reakcionarnih skupin, domobranci, Italijani in Nemci. V Jakšetovi gostilni so imeli n. pr. njegovi pristaši in domobranci posebno

OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV SENTJERNEJ vabi na proslavo

11. OBLETNICE USTANOVITVE GORJANSKEGA BATALJONA

(prvotnega Krškega odreda, kasneje Vzhodno dolenski odred) vse borce in aktiviste. Posebno vabimo Belokranjce in Zumberčane, predvsem borce Zumberško-prokupskega odreda in XIII. Proletarske brigade. Vabimo tudi vse bivše borce Gorjanskega bataljona, ki so bili kasneje premeščeni v druge enote NOV. Proslava bo 2. maja dopoldne in popoldne pri Miklavžu na Gorjancih, združena iz velikim partizanskim zborovanjem... Odbori Zveze Dolenjske in Bele krajine naj organizirajo skupne partizanske pohode na Gorjance, kjer bo poskrbljeno tudi za potrežbo! — Občinski odbor Zveze borcev, Sentjernej

Novomeščani sprašujejo: kako dolgo še?

sobo, največja, tretja soba, pa je bila rezervirana sploh samo za Nemce. Iz zapisnika seje Socialnega odseka Legije smrti z dne 3. oktobra 1942 je na primer med drugim razvidno, da je gostilničar Anton Jakše materialno podpiral belo gardo:

... Fantom (legionarjem smrti in belogardistom — op. ured.) primanjkuje perila. G. Bernard in gostilničar Jakše bosta pripravila nekaj perila, ki naj ga gredo iskat dekleta...

Kot »zanesljivemu« belogardističnemu somišljeniku in sodelavcu je bil med vojno Jakšetu vrnjen radijski sprejemnik, saj je bil za okupatorje in domače izdajalce popolnoma zanesljiva oseba. V Jakšetovi gostilni so se vrstili družabni večeri domobranski voditeljev, vidnih političnih sodelavcev okupatorja in fašističnih oficirjev. Za take družabne večere, na katere so n. pr. zahajali med drugimi tudi glavar Skubic, komandant Resman, župan dr. Kalan, odvetnik Weble, sodnik Logar, domobranci in nemški oficirji itd., je Jakše pripravil prvovrstno hrano in točil najboljša vina. Skoraj vsaki akciji so zahajali domobranci na popivanje tudi v Jakšetov lokal v gostilni Fabjan, kjer mu je kupčija odlično cvetela. Po-

zabljeni ni med Novomeščani tudi Jakšetova kupčija z Jordanom za trgatve v njegovem vinogradu, ki je ležal na ozemlju, kontroliranem po partizanih. Jordan je najel belogardiste, da so zastražili vinograde in odredil trgatve, iz Sentjerneja pa je poslal celo kolono voznikov, da so vse grozdje zvozili v novomeški kapitelj, kjer je Jakše organiziral stiskanje grozdja, mošt nato vkletil v kapiteljsko klet, končno pa prodajal vino v svoji gostilni.

Prištevajo k temu še lažnivo pismo, no izjavo Jakšeta, da je bila Greti Vrhovnik od 15. IX. 1943 do 8. V. 1945 gostilniška pomočnica v njegovi gostilni (ta Jakšetova izjava je Vrhovnikovi poleg »dokumenta« Združenja gostilniških podjetij v Novem mestu od 15. julija 1943, na katerem je poleg podpisov in pečata tudi partizanski pozdrav »Smrt fašizmu — svoboda narodu« — !! — zaradi nebudnosti Gospodarskega sveta pri OLO Novo mesto pripomogel do gostilniške obrti!), pa nam bo moralni lik upravnika hotela »Kandija« razodel, čemu ljudje kritizirajo mestno občino, kako dolgo bo take ljudi še trpela na vodilnih mestih svojih podjetij. V imenu bralcev prosimo za javni odgovor.

Divja haika med nakupovalci dviga ceno krompirju

Zadnji teden divja med nakupovalci zadržana sektorja in raznimi prekupčevalci iz drugih republik prava tekma, kdo bo dražje plačal krompir, da si zagotovi čimvečje količine. Nezdrava in škodljiva tendenca navijanja cen ne škodeje samo potrošniku, ki mora zaradi nerazodnosti plačevati drago krompir, ampak našemu socialističnemu gospodarstvu sploh. Zavesa, ki so jo pokazali razni nakupovalci, kaže na skrajno nerazodnost in škodljivost. Do sedaj so kmetje radi prodajali krompir po 18 din kilogram in so bili z odkupno ceno zadovoljni, danes pa kmetje krompir že zadržujejo, kar je pač umevno, saj je cena v enem tednu narasla od 18 din na 34 din kilogram!

takega interesa za prodajo kmečkih pridelkov. Dokler bo med zadrugnimi poslovdnji prevladovala miselnost, da je trgovina glavna panoga in odkup nekaj privesek, bodo na terenu neusmiljeno barantali razni prekupčevalci in navijali cene, saj jih nihče ne bo oviral pri njihovem nečednem delu. S takim početjem, kot je pri krompirju, ustvarjajo navijalci cen, prekupčevalci in slabe KZ pravo gospodarsko anarhijo. Kjer za druge pravilno pojmujejo odkup, prekupčevalci nimajo uspeha. Sl. Ilotko

Šoferji — ne tako!

Dne 30. marca je v poznem popoldnevih zatulila novomeška sirena in kilcača na pomoč prostovoljne gasilce in šoferje — goro je v Birčni vasi. V en izmed novomeških gostiln so sedeli v družbi kar trije šoferji. Poleg njih je bil tudi načelnik cestne uprave pri OLO Novo mesto, tovarši Slavko More. Pozval je navzoče šoferje, naj gredo k prostorom gasilske čete, ker bodo šoferje prav gotovo potrebovali. Nihče izmed navzočih šoferjev pa tega ni storil. Čeprav v bolezenskem stanju — polomljena ima rebra! — je nato odhitel in gasilec tovarši More sam in odpeljal avtomobil z gasilci v Birčno vas, kjer je gorel gozd. Ko jih je pripeljal na kraj požara, mu je zaradi napore vožnje postalo slabo, tako da so ga nato pripeljali domov z drugim avtomobilom.

Primer nikakor ni v čast novomeškim šoferjem! Dolžnost šoferja je, da v stiski, posebno pa ob požaru, priskoči na pomoč. Upamo, da nam o tako žalostnih primerih nizke stanovske zavesti šoferjev v Novem mestu ne bo treba več pisati. Če kliče sirena, pa naj se šoferji, ki imajo čas, takoj javijo na razpolago gasilec.

Tu je odveč vsak komentar! Pa pogledimo, da so nakladali v Velikih Laščah krompir za Beograd, katerega so plačevali po 32 din kg, v Dobropolju in okolici so ga plačevali po 34 din, v Radohovi vasi po 29 din itd. Tu je pet nakupovalcev trčilo skupaj in so brezglavo licitirali in navijali ceno. Človek se vprašuje, zakaj? Zanimivo je, da se na terenu pojavljajo razni barantavci, ki izkoriščajo nevednost kmetov in kupujejo od njih krompir po nizkih cenah, nato pa ga prepredajajo.

Tako je tudi s koruzo; spekulanti izrabljajo nebudnost in se okoriščajo na tuj račun. Zameriti pa moramo nekaterim kmetijskim zadrugam, ki se ne zanimajo za odkup kmetijskih pridelkov in celo odklanjajo ponudbe. Če jih pa vzamejo, pa zahtevajo od kmeta, da zakupi v njihovi trgovini celotni znesek! Kupnine jim ne izplačajo, kar ustvarja vsekakor nerazpoloženje med kmetovalci. Izgleda, da igra pri nekaterih zadržih prvenstveno vlogo »stacuna«, odkup pa jim je postranska stvar. Vsekakor bi bilo priporočljivo, da bi tudi pri odkupu imele zadruge konkurenco. Danes, ko zadruge same brezkonkurenčno nastopajo pri odkupu, ljudje nimajo

Kmet: »Po 18 din bi ga prodal...« Zdrženci prekupčevalci: »Kaj? Po 22 — ne — po 26, — po 30, — po 34 din ti ga plačamo!!«

Ali že imate v Vašem kraju poverjenika Prešernove družbe?

Izšla je okusno opremljena revija Prešernove družbe »Obzornik«. Naročite jo lahko pri poverjenikih in v vseh knjigarnah ter na upravi v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12.

Slabo zanimanje za strokovno izobrazbo ni v prid dolenskem gostinstvu

Nuditi lačnemu okrepčilo, željnemu pijačo in trudnemu oddih in počitek, to je glavna naloga našega gostinstva. Ne bi mogli trditi, da naša gostilna v splošnem terja na nudilo delovnemu človeku (pijače morda še preveč), vendar ta ponudba ali usluga ni na zadostni kulturni višini. Število gostov se je v zadnjih letih močno povečalo, vzporedno s porastom števila gostiln pa ni rastle prizadevanje za boljšo postrežbo, tako domačin, kot tujcu. Vzrokov za to je več, med glavnimi pa je vsekakor težnja za čimvečjim dobičkom ob najmanjšem naporu in premajhnemu zanimanju za strokovno izpolnitve v gostinstvu zaposlenega osebja.

V novomeškem okraju je skupno 187 gostilniških obratov in obratov družbene prebrane. To število približno zadostuje za okraj; razen v Suhli krajini (Zužemberku) in v vseh pod Gorjanje (Uršna sela, Podgrad, Dolž) ni mreža gostilniških poslopj. Drugo vprašanje je kvaliteta teh obratov. Razen obeh zdravilišč in nekaj gostilniških obratov v Novem mestu in Trebnjem, so gostilniški obrati na kaj niki stopnji skrb za splošno čistost in boljšo postrežbo, tujskih sob zelo malo ali nič, pomanjkljiva oprema, nezanimanje za strokovno izpolnitve in podobno. Po podatkih gostinske zbornice okraja Novo mesto je v gostinstvu zaposleno osebje komaj 20, a primeru strokovna izobrazba še manjša je odstotek takih, ki znajo kak taj jezik.

Na letni skupščini so delegati okrajne gostinske zbornice novomeškega okraja preselili vsa vprašanja gostinstva. Delo zbornice od ustanovitve je bilo uspešno, še bolj uspešno pa bi bilo, če bi se gostilni vseh sektorjev držali njenih navodil in sklepov upravnega odbora. Udeležba na letni skupščini je bila v Novem mestu organizirala zbornice, je bila kaj piča in v glavnem samo iz državne sektorja. Na trimesečni tečaj jim je uspelo postati komaj dve mladji moči, ki pa sta se pri izpitu dobro odrezali. Gostince molijo tudi različne od-

kupne ceno na terenu, ki so res nestalne, zlasti pri vinu, državna gostilna podjetja na pri tem enjavi še gotovinski plan. Nekatera gostinška podjetja (kot so na primer v Novem mestu Ferič, Košak itd.) se tudi otepaajo abonentov na vse načine, čeprav sicer kuhajo za prehodne goste. To so val delegati na skupščini ostro obsodili in predlagali proti takim gostinjskim obratom ukrepe.

Posebna vprašanja so tujske sobe in postelje. Teh je zelo malo v okraju, razen v obeh zdraviliščih, ki pa so predvsem za stalne goste. V Novem mestu imata oba hotela sicer 38 postelj, kar pa je dostikrat vse premalo že za redne prehodne goste. Nujno potrebne bi bile tujske sobe v gostilni Osolnik na postaji v Briljini, prav za tiste goste, ki pozno ponoči pridejo v vlakom in jutraj nadaljnje pot, toda te sobe so že lje časa zasledene in v njih stanujejo delavci »Pionirja«. Vsekakor bi Novo mesto moralo v bližini bodočnosti dobiti moderen hotel z večjim številom tujskih sob, garažami in drugimi napravami.

Na skupščini so še razpravljali o spremembah obratovalnega časa za posamezne sektorje in obrate, dalje o nujni izboljšavi postrežbe, izboljšanju lokalov, o številnih neobdavenih veselicah, ki bi jih kazalo obdaviiti in omejiti, o zaposlitvi osebja v gostinstvu, zlasti pa o potrebi strokovne izobrazbe že zaposlenega osebja. Temu primeru so bili tudi sklepi za bodoče delo. Letos nameravajo v Novem mestu prirediti turistični teden z razstavo. Zbornica bo tudi izdala vodič po Dolenski z vsemi zgodovinskimi podatki in ostalimi lepotami ter znamenitostmi Dolenske, s podrobno navedbo gostilni in njihove zmogljivosti. Sprejeti so tudi sklepe v rednem in strožjem pregledu vseh lokalov. Na skupščini je bil tudi navzoč predsednik republiške gostinske zbornice in zastopnik okrajne zbornice Ljubljana-okolica. Za predsednika novomeške gostinske zbornice je bil ponovno soglasno izvoljen Fr. Mihael Granda, upravnik zdravilišča v Dolenskih Toplicah.

Francek Sajc:

VATIKAN IN SLOVENCİ

Slovenci so pripadali okoli 1520 med najizrazitejše krščanske literarne zamudnike v Evropi. Na slinčni stopnji so bile samo skupine brez lastne države: Retoromani od Istre do Švice, Baski, Kelti na otoku Manu, severni in vzhodni Frizi, Fini, Esti, Lotiši, Litvanci, ostanki Prusov, Slovani v Lüneburgu, dolnji in gornji Lužičani, Albanci...

Zamudnikom brez lastne države je bil potreben pritisk novih pobud. A najmočnejša taka pobuda je bila v geslih Luthrove reformacije, ki je gledala na vlogo narodnega jezika v liturgiji in v verskem udejstvovanju povsem drugače, kakor so gledali na ta problem v Rimu. (France Kidrič, Zgodovina slovenskega slovstva, Ljubljana 1929—38, str. 3 in 16.)

V fevdalni družbi so tedaj nastajali novi odnosi, začetki kapitalizma, ki so se začeli sprejemati s fevdalnim sistemom. Glavni zastopnik fevdalne miselnosti in sploh fevdalnega reda pa je bila katoliška Cerkev. Idejno vodstvo papeškega Rima v srednjem veku je temeljilo na velikanski zemljiški posesti, saj je rimska Cerkev imela v svoji lasti vsaj tretjino

zemljišč v takratni katoliški Evropi. Zato je vsaka nova družbena sila morala najprej priti v spopad s katoliško Cerkvijo.

Tako je bilo tudi na Slovenskem, kjer je katoliški duhovnik Primož Trubar s svojimi prijatelji po Luthrovem zgledu širil protestantski nauk. Novo versko gibanje je s svojimi glavnimi predstavniki zraslo iz slovenskega ljudstva in zanj delovalo. Čeprav je bilo versko, vse bolj povezano s plemiči in kmečkimi puntom nenaklonjeno, je za slovenski narodni razvoj velikanskega pomena. Slovencem je 1551. leta dalo prvo knjigo in za njo še mnogo drugih, ustanovilo prvo slovensko tiskarno, v šole uvedlo slovenski jezik, ki ga je uveljavilo tudi v cerkveni pesmi in ga uvedlo v znanstveno obravnavo. Slovenski protestantizem je sicer to ustvaril iz verske vneame, a tudi iz ljubezni do slovenskega ljudstva in njegovega jezika. Hkrati se je zavedal tesne povezanosti Slovencev z ostalimi južnimi Slovani, za katere si je prizadeval organizirati cirilski in glagolski tisk. Uporaba slovenskega jezika, osramočenega jezika tlačanov, v cerkvi in knjigah ter pre-

2

bujajoča se zavest o skupnosti Slovencev sta postavili temelje slovenski narodni enotnosti. Kako vnet je bil Trubar za kulturni dvig zaostalega slovenskega ljudstva, nam živo priča pismo, ki ga je 1565. leta pisal svojemu sodelavcu Adamu Bohoriču. Pismo, odkrito šele lani ob štiristoletnici prve slovenske knjige, se med ostalimi glasi:

»Velecenjeni mož! Ne dvomim, da dobro poznáš in neredko obžaluješ nesrečno kulturno zaostalost naše ožje domovine: saj je prava sramota, kako se vsepovsod šopiri zaničevanje do lepih umetnosti in zanemarjanje duhovne izobrazbe. Toda ko bi le vsi, ki to bedno rovtarstvo v resnici občutijo, hoteli združiti z nami svoje želje in gorečnost, svoje misli in delo ter z nami vred napeti vse sile, da mu napravijo konec!« (Cvetnik naše reformacijske misli, 1551—1951, str. 3.)

Naši napredni in nekateri tuji znanstveniki so v svojih knjigah in razpravah ocenili izreden kulturni pomen slovenskih reformatorjev. Njihova zgodovinska zasluga je, da je »naš narod prvič zaživel in dohitel svoje kulturno močnejše sosed«. (dr. Mirko Rupel, Slovenski protestantski pisci, Ljubljana 1934, str. XLV.) Edvard Kardelj pa je v svoji knjigi »Razvoj slovenskega vprašanja« (stran 58) prišel do naslednjega zaključka:

»Protestantska književna akcija je šele omo-

gočila, da je prišla beseda majhnega tlačanskega ljudstva z neznatno plastjo izobraženstva, ki si je z muko utrla pot k osebnim svobodam, v knjigo in z njo našla pot v duše ljudstva, ga budila k kulturi, mu vlivala ponos in ga obujala k zavestnemu narodnemu življenju. Protestantstva knjiga je odgrnila vlogo idejnega organizatorja slovenskega naroda. V tem smislu torej lahko trdimo brez pretiravanja, da so reformacija in kmečki upor položili temeljni kamen slovenskemu narodu.«

Katoliška cerkev na Slovenskem pa je v slovenskih protestantskih predvsem gledala verske odpadnike. Trubarja je razglasila za izdajalca katoliškega slovenskega ljudstva, »ker se je katoliški Cerkev upri, se odrgal od Rima in je skušal tudi naše dede od Rima, od katoliške Cerkev odtrgati«. (Mons. dr. Jože Jagodice, Nadškof Jeglič, Celovce 1952, str. 177.) Mons. dr. Josip Turk, profesor cerkvene zgodovine na ljubljanski teološki fakulteti, goreč apostol katoliške akcije in med okupacijo pisec anonimnih belogardističnih pamfletov, je v spomin na štiristoletnico sklicanja tridentinskega koncila o vplivu protestantizma na slovenski narod zapisal:

»Katoliška vera se je med Slovenci utrdila in ohranjela več stoletij brez nam znane literature. Iz tega sledi, da je ni absolutno nujno potrebovala...

Loški potok

Nad 40 članov lovskih družin Loški potok, Sodražica in Draga se je oni dan zastonj podilo za volkov, ki so tudi v našem lovišču že napravili nekaj škode. Mrcine so jo, kot izgleda, prav tik pred pogonom popihale proti Snežniku in je bil trud lovcev in številnih gonjačev brez uspeha.

★

Pododbor Zdrženja rezervnih oficirjev dosedaj ni pokazal pravega dela. Zato so na obnem zboru sklenili, da bodo letos posevečali več pozornosti praktičnim vajam in pri tem naprosili za pomoč aktivne oficirje bližnjih garnizonov.

★

Zaključni izpiti na tečaju RK, ki ga je ves čas obiskovalo 36 mladink, vodila pa tov. Ivanka Košutnik, so pokazali, da so se dekleta veliko naučila. Znanje jim bo prav gotovo koristilo v vsakdanjem življenju. K. D.

Predgrad ob Kolpi

Že ves čas po vojni nismo imeli s sosedno Hrvaško nobenega vozovnega prometa, ker je bil edini brod pri Blaževicah uničen med vojno. Sedaj so končno zgradili nov brod in ga te dni izročili prometu. S tem je spet po dolgem času omogočen reden promet med sosednima republikama. Nujna potreba po mostu čez Kolpo na tem mestu seveda s tem ne odpade, saj je brod samo za silno prometno sredstvo. Čez Kolpo vse od Broda na Kolpi pa do Vinice ni nobenega mostu!

★

Mladinci predvojaške vzgoje so te dni uspešno zaključili desetdnevne predvojaške vaje. Komandanti so jih pohvalili v disciplini in v znanju. Za zaključek so priredili v združenem domu majhno zabavo.

★

Električna luč sveti sedaj že v Predgradu, Starem trgu, deloma pa še v Deskovski vasi in Faki. Večkrat je tok prekinitven zaradi raznih napak, kar je zelo neprijetno. Podjetje za razdeljevanje električne energije bi moralo nastaviti strokovnega uslužbenca, ki bi take manjše napake takoj popravil, da ne bi bilo treba čakati več dni.

★

Lovska družina v Starem trgu gradi lovsko kočjo na vzhodni hriba Žeželj, ki bo v kratkem dogotovljena. J. S.

V prepiru ga je mahnil z nožem, da ie bilo po niem

Ženi rudarjev v Sevnici Martina Skobrne in Marija Koprivec, ki stanujeta v isti stanovanjski stavbi rudnika Senovo na Reštanju, sta se lani 20. julija nekaj sprli. V prepir je posegel tudi Rudolf Koprivec in v pričlo Viktorja Skobrneta zmerjal njegovo ženo in jo tudi sunil v prsa, da je padla po tleh. To je Skobrneta tako razburilo, da je potegnil žepni nož, ga odprl in z njim sunil Koprivca v vrat. Prizadejal

TAKO PA NE GRE

Franc Krhin iz Dolnjega Gradišča pri Sentjerneju, si je domišljal, da mu je posestnik Jože Gorišek dolžan za igranje na harmoniko na veselici elektrifikacijskega odbora, katerega član je bil Gorišek. Ker ni dobil zato nobenega plačila, je neke nedelje popoldne pri cerkvi v Gradišču vzel Goriškovo kolo, ga odpedel domov, odvil zadnje kolo in ga nato vrnil Gradišču, češ ko boš ti meni plačal, bom jaz tebi vrnil kolo. Na sodišču je trdil, da je vzel kolo zato, ker Gorišek ni hotel z njim govoriti.

Za ta samovoljni poseg po tuji lastnini je senat okrajnega sodišča v Novem mestu prisodil Krhinu 20 dni zapore, plačilo stroškov postopka in 200 din povprečnine, kolo pa so mu že prej odvzeli organi Ljudske milice.

OBVESTILA

Kmetijska zadruga Sentjerne, živinorejski odsek, prireja poleg petih običajnih sejmov še naslednje:

Za vso živino: 9. maja, 6. junija, 4. julija, 1. avgusta, 5. septembra, 3. oktobra, 7. novembra in 5. decembra.

Za prašice: 25. aprila, 23. maja, 20. junija, 12. julija, 19. septembra, 17. oktobra, 21. novembra in 19. decembra.

Prašiče bomo dostavljali z avtom zadržam na dom, odnočno do postaje.

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Obveščamo vse upnike in dolžnike, da je komunalno podjetje občinskega LO Mozalji v Koprivniku s 15. aprilom 1953 stopilo v likvidacijo.

Pozivamo vse upnike in dolžnike, da do 15. maja 1953 predložijo svoje terjatve, oziroma da poravnajo svoje dolgovne. Po tem roku se terjatve ne bodo več upoštevale.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 24. do 27. aprila: francoska glasbena komedija »V Monte Carlo«.
Od 28. do 30. aprila: angleški film »Za Kytlove ni prostora«.
Od 1. do 4. maja: mehiški film »Viva Zapata«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:
25. in 26. aprila: francoski film »V Parizu«.
29. in 30. aprila: italijanski film »Junak čestec«.

Oglasi

Izpuščena je nova avto guma na relaciji proge Zagreb 5.00-16 številka 5719. Vrniti proti nagradi - RUNO, TOVARNA USNJA TRZIC.

IZ NAŠIH KRAJEV

NOVICE IZ TRIBUC

Zimske mesece smo koristno izrabili za splošno izobrazbo. 16 deklet je uspešno končalo enomesečni gospodinjstvi tečaj, ki ga je vodila tov. Ivana Medved iz Črnomlja, šest deklet pa je vse nedelje dopoldne redno hodilo v 6 km oddaljeni Črnomelj na tečaj Rdečega križa.

Preko zime nas je tudi večkrat obiskal potujoči kino, sedaj pa je zaradi slabega toka izostal. Zadnje nedelje v marcu so gostovali pri nas igralci iz Petrove vasi s Finžgarjevo igro »Veriga«. Zelo smo bili zadovoljni z gostovanjem in si takih želimo še več. Polna dvorana hvaležnega občinstva je dokaz, da si naši ljudje žele kulturnega razvedrila.

Zimo je že pregnala cvetoča pomlad

Iz Gotne vasi

Preteklo nedeljo so imeli invalidi občine Gotna vas sestanek, na katerem so z enominutnim molkom počastili spomin na umrlega tovariša Borisa Kidriča.

Na sestanku so ugotovili žalostno dejstvo, da mnogi člani invalidske organizacije sploh niso člani OF. Niso torej člani tiste množične organizacije, za katero so njihovi vojvodi dali svoja življenja, oni pa sedaj za njimi prejema invalidnino! Zato so sklenili, da bodo vsi brez izjeme postali člani OF, vsi skupaj pa se morajo naročiti tudi na invalidske značke. Nadalje so na sestanku sklenili, da bodo vse skleepe o delu organizacije uresničili do 1. maja. Določili so še, da bo vsak prvi ponedeljek v mesecu zastopnika občinskega odbora ZVVI uradovala na občini v Gotni vasi, vsaka dva meseca na prvo nedeljo pa bodo imeli skupne sestanke. B.

Kočevje

Po reorganizaciji Okrajnega magazina v dve samostojni podjetji predvsem lepo napreduje »Trgopromet«. Poleg gospodarskega dviga skrbi vodstvo tudi za kulturni dvig poslovanja in zunanje lice poslovalnic. Po preureditvi lokalov so pričeli montirati nad poslovalnicami lepe okusne napisje iz emajliranih črk. Čas je že, da smo krenili tudi v tem pogledu na pot napredka in da bodo tudi iznad drugih lokalov in podjetij izginile naslovne deske z nemogočimi kombinacijami črk in kričičih nasprotujočih si barv. Ravno take naslovne deske so često kazile zunanje lice pročelju stavb, poleg tega pa kazale borno sliko zmogljivosti in primitivnosti nekaterih domačih pleskarskih podjetij, ki zivitarjo brez strokovnega vodstva in izgleda na napredek. Nujno bo domača podjetja pripraviti do tega, da bo njihovo delo sodobno in kakovostno, ker bodo sicer zunanje tvrdke vse bolj pronicale na domače tržišče na škodo lokalnega gospodarstva, kakor kaže že ta primer. V isti meri velja to tudi za podjetja drugih dejavnosti.

Minulo nedeljo je bil redni občni zbor pododbora Zdrženja rezervnih oficirjev v Kočevju. Po pregledu dela, ki so ga podali člani odbora, se je razvil živahen razgovor, v katerem je bilo poleg pohval tudi precej kritike na račun nedelavnosti in nediscipline nekaterih članov. Novo odbor bo imel veliko nalogo nadoknaditi vse, kar se je minulo leto zamudilo na strokovnem usposabljanju. Izvoljenih je bilo 20 delegatov za okrajno skupščino UROJ. Ob koncu zbora so vsi navzoči sklenili, da bodo z vsemi močmi pomagali pri proslavi 10. obletnice prvega zasedanja slovenskih odposlancev. —ko

Občni zbor TVD Partizan v Šmihelu pri Novem mestu

V nedeljo 5. aprila 1953 je imelo društvo »Partizan« v Šmihelu redni občni zbor. V poročilu, ki ga je podal predsednik, so bili navedeni glavni dogodki iz življenja društva v preteklem letu. Društvena dejavnost sicer ni dosegla uspehov, ki bi jih lahko, to pa predvsem zaradi neurejenih društvenih prostorov. Glavni dogodek preteklega leta pa je bila ureditev telovadnice in garderobe. Za ta dela je bilo porabljenih 100.000 din, ki jih je društvo prejelo od Zveze »Partizana«. Pri tem delu pa je pomagalo tudi članstvo, ki je s svojimi prostovoljnimi urami ogromno pripomoglo k ureditvi društvenega prostora.

Udeležba na občnem zboru je bila precej številna, kar dokazuje, da dobiva društvo podporo in zaupanje članov, zlasti tudi iz sosednjih vasi. Ob pravilni podpori ostalih organizacij, zlasti pa Okrajnega odbora »Partizana« v Novem mestu, bo društvo res zavezlo tisto mesto, ki mu pripada kot vzgojno-sportni ustanovi.

Prva spomladanska prireditve novomeških motoristov

Arto-moto društvo Novo mesto je priredilo v nedeljo ocenjevalno vožnjo po Novem mestu. Nastopilo je 20 motoristov, med katerimi je bila ostra borba za najboljši doseženi oziroma predpisani čas. Posebno se je izkazal motor s priklopo OLO, ki je imel defekt, da je navzile temu dosegel odličen čas.

Najboljši vozač v tej disciplini je bil tov. Rifelj Dane, ki je zakasil na času le pičli 2 sekundi. Za njim so se razvrstili tovariši Colarič ml., Pečarič Vemi itd.

Proga je bila sicer slaba, vendar pa so motoristi dosegli kar najboljšo čase. Prireditve je potekla v najlepšem redu in brez vsake nezgode. Po končani prireditvi je bil razglas časov in podelitev daril. Najlepše se zahvaljujemo za darila posebno tov. Gričarju in tovarni igrač v Novem mestu. M. B.

Kegljači so tekmovali

Kegljaško društvo »Gorjanci« Novo mesto je priredilo v nedeljo prijateljsko tekmovalje keglačev »Gorjanci« in JLA Novo mesto. Po ostri borbi so zmagali keglači »Gorjanci« s samo šestimi keglijami razlike. Na povratni tekmi v St. Jerneju na keglijah tov. Rečija pa so imeli keglači »Gorjanci« malo več sreče in so dobili tekmo z 12 keglijami razlike. Po končani tekmi so nastopili tudi keglači iz Sentjerneja s keglijami »Gorjanci«. Zmagali so s 6 keglijami razlike. Novomeščanom se v zadnjem času pozna da redno trenirajo in da imajo tekmo pri dobljeno 16-cm krogljo. M. B.

Podpresku

Da je domače gasilsko društvo precej delavno, je pokazal letni občni zbor. Vaje so bile dokaj pogoste, člani pa so se izkazali tudi pri gašenju treh požarov. Lani so kupili nekaj oblek in opreme. Seveda jim manjka še veliko stvari, najbolj pa preporeben gasilski dom, ki bi služil za orodjarno in kulturne prireditve. O gradnji takega doma že razpravljajo. S prostovoljnimi delom so posekali les, nekaj imajo tudi denarja, vendar brez pomoči od drugod ne bo dom stal še tako kmalu. Manjkalo jim tudi cevi za brizgalno, prav tako bi bila nujno potrebna zračna sirena.

V Podpresku in Dragi zbirajo sredstva za postavitev spomenika padlim borcem, ki bo stal v Dragi.

Za dvig sadjarstva so se zavzele žene, za kar jih je treba še posebej pohvaliti. Organizirale so sadjarski odsek, ki bo skrbel za razvoj sadjarstva. Pogoji so res ugodni za najbolj izbrane vrste sadja. Žene so s tem ponovno dokazale, da hočejo aktivno sodelovati pri dvigu gospodarstva.

Igralska družina čaka, da bo kdaj dobila večji prostor za igre. Sedanji oder v šoli je zelo majhen. Scenarija je delo pridnega mladca Franca Dolmna, ki se zelo trudi, da bi iz ekornih sredstev nekaj ustvaril. Z igro »Veseli dan ali Matiček se ženi« so gostovali v Loškem potoku in na Travi. K. D.

IZ SENTJERNEJSKE DOLINE

Z večerno in šolsko žalno svečanostjo smo se poslovili od našega heroja Kidriča tudi mi. Izložbe so bile primerno opremljene in zastave na pol droga so izkazale poslednjo čast pokojniku.

Šolsko leto se nagiba h koncu. Zadnja konferenca je pokazala precejšen napredek naše gimnazijske mladine, zlasti v višjih razredih, ki bo sedaj še bolj zavahala rokave in še popravila, kar se popravi da. — Skozi vse leto so imeli dijaki priliko, da so se izživljali v krožkih in tam izpopolnjevali svoje znanje. Literarni krožek, ki ga vodi tovarišica Ranerjeva, je seznanjal dijake IV. gimnazije s pisatelji in pesniki odnosno njihovimi deli. Obravnavali so stvari, ki jih pri pouku niso, zbirali narodno blago (ljudske pesmi) in jih vnašali v svoj list Brstje, pa tudi svojo pesniško žilico so preizkušali in ovekovečili svoje umske proizvode v tem listu.

Matematični krožek, ki ga vodi z žilavo vztrajnostjo tov. Škerletova, je pomagal dijakom tretje oreh, tako da so mnogo pridobili. — Tretji interesni krožek, prirodoslovni, ki ga vodi tov. Dražlerjeva, pa je začel z delom februarja. Razkrival je skrivnost narave, dela zanimive poizkuse, obdeluje šolski vrt in se uri v raznih spretnostih v kmetijstvu (setev, pikiranje, uporaba umetnih gnojil itd.).

Fovem naj še to, da je tov. Severjeva vpisala že 50 članov Prešernove družbe. Še je čas, da se prijavite!

Na roditeljskem sestanku otroškega vrta so se starši seznanili s potekom dela v tej ustanovi, kar je razložila

27. april - praznik Kostelske doline

Tudi občina Kostel je izbrala datum za svoj občinski praznik. To je praznik celotnega slovenskega naroda 27. april. Tega dne se Kostelci še posebno dobro spominjajo, kajti leta 1942 na ta dan se je bil tečaj boj z italijanskim okupatorjem po gozdovih in strminah okoli vasi Stružnice. Po težkih izgubah je končno laški okupator prodir v vasi Stružnico. Drežnik in Jesenov vrt. Deset zajetih moških so Italijani na prav zverinski način s sekirami pobili. Vsako leto se bodo Kostelci spomnili na svoj občinski praznik teh težkih, toda slavnih dni s primernimi proslavami in prireditvami.

Prerano smrt organizatorja socialističnega gospodarstva tovariša Borisa Kidriča obžaluje tudi tukašnje prebivalstvo. Šolska mladina in prosvetni delavci so pripravili žalno akademijo; stari partizanski aktivist Alojz Rauh iz Slavskega laza je imel čast stati v častni straži ob odru pokojnega tovariša Borisa Kidriča.

Kmetijska zadruga v Fari je v zadnjem času začela ostvarjati pogoje za pospeševanje kmetijstva. Nabavljen je avtotraktori Unimog, ki bo razen prevozov dajal tudi pogonsko silo za motorno škroplilnico sadnega drevja in za rigolovanje zemljišče za bodoče moderne sadovnjake. Pred kratkim je bil ustanovljen tudi živinorejski odsek in rodovnik za vzrejo plemenske živine.

Ing. Slavko Volk

Pogled na trg v Sentjerneju, kjer bodo postavili spomenik žrtvam iz NOV

skem prazniku pa ne smemo pozabiti tistih, ki jim ni dano, da bi se z nami radovali, tistih, ki spijo pod rušo, ki so padli za naše življenje. Zato bo šolska mladina uredila grobove borcem in talcem in jih oktila s pomladanskim cvetjem.

Ko odhajajo Vaši fantje in možje na odluzenje vojaškega roka v JLA ali na orožne vaje, jim nikaer ne pozabite naročiti tudi "Dolenjskega lista"! Vsek teden jim bo prinašal vse dolenjske novice in zanimivosti - zato jim takoj pripravite to veselje!

Drobtine iz dolenjske popotne malhe

»Da, prav zato, ker imamo to, moramo imeti še vsa ostala podjetja!« tako so mi zatrjevali. Mislim sem še pripomniti, da bodo vsa podjetja imela še ved zastonja na dlavku, da se nisem upal ziniti, kajti lahko bi še meno osumili, da cukam za Metilano. Jaz pa hočem biti nevtralni opazovalec. Če bi smel še kaj pripomniti, bi pripomnil samo to:

»Belokranjski narodit, kot jih je nazval neki govornik — domaćin — v slavnostnem govoru, naj bi se čimprej pomirili in drug drugemu želeli obilo dela in dobrega gospodarjenja!«

V drugi prestolnici delnice ob Kolpi in Obrhu, kateri velja bes, sicer redkih prebivalcev centralne prestolnice, sem lepo poprosil za službo v kmetijski zadrugi. Sem slišal, da imajo velik delovni naort in lepe pogoje za napredek, le v vodstvu da jim manjka strokovnih moči in so zato v zaostanku v knjigovodstvu. Najprej so me vprašali, če sem kaj v sorodstvu s katerim članom upravnega odbora. Odkimal sem, ker res nisem.

»Potem pošli najprej karakteristiko!« so zahtevali. Ponudil sem svoja strokovna spričevala, pa jih niso hoteli niti pogledati.

»Kar pojdi,« so mi rekli. »Res smo iskali upravnika, pa ne strokovnjaka, ki ni z nobenim nič v sorodstvu in ni domačin.«

To se mi je državna konkurenca iz nastrožnega lokala smejala, ko sem poklapan odhajal, smeh pa ni v celoti veljal le meni.

Gredeč čez Gorjance sem študiral besede: družinska zadruga, družinski socializem, družinski kolektiv, podjetje sorodnikov in podobno, vse sem nekje ujel na ušesa, pa si nisem bil na jasnem, kje naj bi to primerjal in uporabil.

Mahnil sem jo naravnost na Trško goro. Tam bo sedaj prijetno, sem računal in nisem se ušel. Pridni vinogradniki so postavljali kole in mahali s krampačami, da je bilo veselje. Vprašal sem, kaj delajo, pa so mi odgovorili, da trtje kopa, ali kultivirajo, kot se temu učeno reče. Proti večeru sem opazil, da so nekateri kopali na ta način kultivirali tudi vrata na zidnicah, seveda kar s krampačami. Močno se

mi je zdelo, da so bili ti krampači tudi sami hudo potrebni takega kultiviranja (kot bi bilo potrebno, da bi nekaterim novomeškim snaznikom stanovanj stegli prah iz denarnice, tako kot one čisto namoteno steno prah in boihe na potrpežljive potnike na ulicah).

Prej sem rekel, da so pridni in delovni ljudje na Trški gori, kar je tudi res, samo da je med njimi nekaj tudi takih, ki raje skrajajo trud dela, kot da bi z delom ustvarjali sok za življenje.

»Mi smo sebalice, to so pa trošci, so mi zatrjevali pridni delavci. In sem v resnici videl močnega trota, ki raje srka kot dela, ki so ga drugi nazivali z eMKA. Eni so za to, drugi pa za to, mi je trdil, jaz pa sem misljenja, da »kdor delati mora pa noče, zanj krop je predober neslan...«

Take točnosti, kot jo poznajo v podružnici Slovenije-Avto v Ljubljani na Tavčarjevi cesti, pa še tudi zgora nisem videl. Za novomeški avtomobil reševalne postaje sem hotel zadnji petek kupiti majhno lučko in sem malo pred 12. uro stopil v trgovino, a so me takoj postavili na cesto, da naj pridem spet popoldne. Da še ni 12 ura, sem hotel nekaj ugovarjati, pa ni nič pomagalo.

Kaj bi se ježil — raje sem se v nedeljo ob šestih zvečer ustavlil na novomeškem Glavnem trgu pred avtomobom šte. 409 in si ogledal nenapovedani fizikalni nastop. Ker menda zaradi dejaja ni bilo športnikov »Zeleničarja« iz Ljubljani, sta nam za zabavo poskrbela šofer avtobusa in nek mlajši človek nastop v boksu, teški atletski in nogometu (vse v dveh osehah) je odlično uspel. Za kaj takega se še pripravodamo — drugič pa bi morda z lepaki napovedali, da bo prišlo več občinstva...

Končati moram spet — le Justini v Šmihel bi še skočil povedati, da zadnjič niso prišli »Gospod Korokošec« nazaj, temveč le lovci s Korokoš nad divje prašku v Rog. Tisti, ki jo je potegnil z gospodom Korokošem, pa je grod naredil — tako se z ljudmi, ki žive od spominov, res ne dela!

Pa pozdravljeni! Vaš Janez Popotni.

Na Mihovem pa spet jablane cvetijo...

Vedno višje se pomika v Gorjance črta sočno ozelenelih bukev. Pred tedni je segla komaj do Bana, malo nad Javorico in dolino Pendirjevke. Z Martinom stoji sredi Vrhpolja in se ne moreva napiti prelestnih barv, ki kopljejo sadovnjake v belem in pisnem cvetju. Kakor šopek iz pravljice stoji tu pa tam osamel breskev ali marelica. Mihovo se je skrilo v en sam rožnat vrt; strehe hiš in hlevov komaj opaziš sredi te prekipevajoče pomladi. Za vasjo se strmo vzpenja gorjanski breg vse tja do Miklavža. Konico zvonika še vidiš med vrhovi dreves.

Tu, pod Gorjanci, so doma partizanski ljudje. Z Martinom skoraj ne veva, kam bi zavila. Rada bi se s kom pogovorila o gorjanskem bataljonu; enajst let je tega, kar so se prve skupine partizanov iz posameznih vodov združile v četo in nato v maju na Blatnem klancu v Gorjanski bataljon. Pot naju sama zanese do Marčevih. V vinogradu pod hišo veže hčerka Micka trtje; Nežka ji pomaga. Marčeva mama pa se nama vsa majhna in stisnjena v dve gubi, nasmeji in stopi naproti. Ob njej stopica Mickin otroček in drobi male korake. Drevje cveti okoli hiše; pomlad je v zraku, v travah in v vetru, ki veje od gozda z banovske strani.

Hitro smo za veliko mizo v hiši sredi pogovorov. Marčeva mama naju je vesela. Spomin ji hiti nazaj v leta, ko v njihovi hiši ni minil dan brez obiska partizanov. Ni nama treba dosti spraševati. V to in druge hiše so zahajali gorjanski partizani — posamič in v četah. Ne enkrat, dan za dnem so se ustavljali v Mihovem, Vrhpolju in vseh vaseh tod okoli. Nemolokrat so partizani na eni strani zapuščali vas, na drugi pa so v njo pridirali Italijani, sami ali pa v družbi domačih izdajalcev.

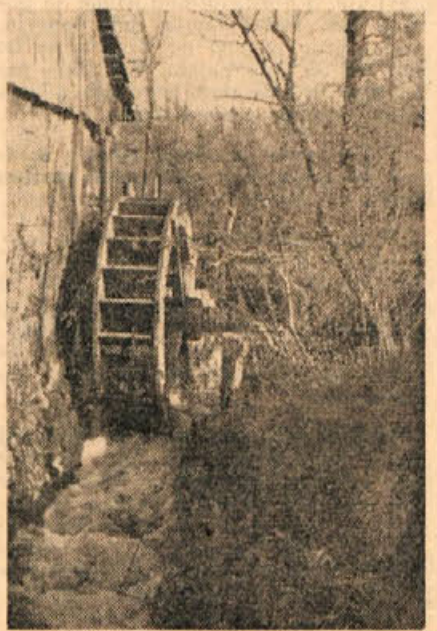
Kadarkoli delam v vinogradu, se spominjam naših fantov. Takole na rob gozda in vinograda so prišli, pa sem jim prinesla mleka in kruha, da so se najedli. Dali so mi pošto za dolino, pa naročili to in ono in se spet zgubili v goro. In še danes, vidita, v naši hiši ne mine dan, da se jih ne bi spominjali, teh naših partizanov...

Mirno teče beseda Marčevi mami. Devet otrok je rodila, sedem jih še živi. Zgarani roki ji zdajle počivata na mizi. Pest je v pesti; s toplim, malce vlažnim pogledom objame od časa do časa vnujkujo, ki pestuje na postelji desetmesečno, najmlajšo vnujkujo.

»Tisti dan, ko so beli vzeli Lipaja Jožeta, so iskali tudi našo Micko,« ji ob pogledu na otročka seže misel za enajst let nazaj.

»Pa je prejšnji dan odšla v partizane. Vzemite jo, sem rekla komandantu, če jo boste mogli za kaj porabiti. Kmalu za Micko je šel v partizane France.

In potem so prihajali k nam od vseh strani. Italijani in beli so iskali naše, partizani so jih gonili iz vasi in napadali na vseh straneh. Kušljanov Dominko je bil kakor moj sin — kolikokrat se je ustavljal na robu vinograda in me poklical. Avgusta 1944 je padel v Cerovem logu. Pa Vid in Stanko, kako sem ju imela rada! Pepi Jankovič, Pirkovičeva dva, Valetov Maks, prekopški Crtalič, pa Bajčev Grega in Stefan in koliko drugih še — vsi ti so

Mlin pod Gorjanci

poznali našo partizansko hišo, vedno so jim bila vrata odprta.

V jeseni 1942. leta je prišel k meni pod večer Vitkovič iz Bele krajine in povprašal, kako živimo. Kmalu za njim je prišla kolona 250 partizanov — to so bili borci! Od strani pa so prišli beli in obkolili hiše in gornji konec vasi, pa ni padel v borbi niti eden naših. Kakšni fantje so bili to — Ferdo, Ivan, France z Bleda, nekaj jih je bilo s štajerske! Istega leta smo imeli sto mernikov češpelj. Vse smo posušili in dali za partizane; še suhih hrušk so bili pozimi veseli. Pa miting — kako veselo je bilo, do solz smo se jim nasmejali. Dekleta so napelala potic in kruha in zaplesala je mladina, da je bilo kaj! Sobarjve Milke se spominjam, kako lepo je pela tisto Juriš — naprej! in Poj, karabinka, pesem o naši zmagi... Potem je padla...

Z uvelo roko si obriše Marčeva mama solzne oči. Pred njo je Milka taka kakor takrat na mitingih in teje sobi, kjer obujamo spomine. O zverstvih belih izdajalcev pripoveduje partizanska mati, o trpljenju, ki ga je prestajala.

Po gostovanju akademske folklorne skupine „FRANCE MAROLT“

Akademska folklorno-plesna skupina »France Marolt« iz ljubljane, ki zbira in vadi pod strokovnim vodstvom Glasbeno-narodopisnega inštituta slovenske ljudske plesa, je priredila Novomeščanom 18. aprila prijeten, užitek poln večer. Akademski so nastopili s petimi skupinami plesov. Belokranjski plesi, ki se razvijajo pretežno s poljem, občinkujejo s svojo mirno grazozno-znostjo, pa tudi s nepričljeno sočuvstvom (Viniško kolo z blazinjo). Izredno borbeno je nemo kolo (zanesli so ga v te kraje Uskok), ki prevzame gledalca s svojim ritmom udarcev nog ob tla. V drugi skupini so se nam igralci predstavili s plesi iz Sumadije. Ti plesi so s svojim odrezavim, sunkovitim ritmom popolno nasprotje slovenskemu temperamentu, kar jebilo čutili pri izvajanju. Selo zaključno »Eriško kolo« je res vžgalo. Izmed koroških ljudskih plesov so nam plesalci pokazali dovršeno in doživeto »Obični rejs« in »Svadeni rejs«. Posebno zadnji je učinkoval s svojo dramatično vsebino, saj skriva v sebi prastari ženitni obred, poln slovesne zbranosti, ki pa na koncu privede v sproščeno poskočno polko. Tu so izvražajoči pari pokazali naravnost dovršeno tehniko.

V skupini Panonskih plesov so predvajali delovne plesne v lepi, skladni povezavi. Ritm teh plesov je podobno belokranjskemu, kaže pa večjo širino in bahavost (rodovni kraji), ki se odraža tudi v pestrih barvah. Silno enostaven, a vendar učinkovit je bil zadnji »Koutre šivajo« s svojim skupinskim prepletanjem.

Večer so zaključili s skupino Gorenjskih plesov, pri katerih prevladuje prešerno raz-

položenje. Podali so jih prav z igralsko spretnostjo.

Ob tej priliki je vredno pripomniti, da je zadnji čas, polskati med Dolenje ostanke ljudskih plesov. Sicer bo postala resnica trditve, da Dolenjci niso imeli svojih ljudskih plesov. Nekomu je treba poveriti to odgovornost in mu dati možnost, da bo kos svoji nalogi. M. D.

Novi naročniki Prešernove družbe

Poverjenik Ivan Kobše je pridobil 74 naročnikov

Na Kmetijski šoli na Grmu se je včlanilo v Prešernovo družbo pretekli teden 10 članov. Ustanova sama je postala podporni član in že plačala prvi obrok podpornine. Najmanjša podpornina za ustanove je tisoč dinarjev. Na grmški šoli bodo pridobili še pet naročnikov za Prešernove knjige.

V tekstilni tovarni bo referent za prosveto sklical poseben sestanek samo zaradi Prešernove družbe in upa, da ne bo delavca, ki ne bi postal član družbe. Saj bo vsak član za 240 din dobil pet knjig. Tekstilna tovarna je obljubila tudi ustanovno, prav tako tudi

jala, o veselju, kadar sreča starega partizana ali aktivista.

»Marsikoga pa ni več nazaj...«
Tiho je pristavila zadnje besede, ko sva z Martinom nehala spraševati. Koliko jih je, ki so ji obljubili svidenje v svobodi — pa je niso dočakali. Po gorjanskih hostah spe, po Rogu, po vsej naši zemlji so posejani njihovi grobovi.

Ko boste, gorjanski partizani, drugo soboto in nedeljo šli skozi Vrhpolje k Miklavžu, ne pozabite stopiti še k Marčevi mami na Mihovem. Rada vas ima. Še vedno vas šteje za svoje fante — kakor takrat pred leti, ko ste šli v boj proti fašistom in so vam bile duri vseh naših zavednih družin vedno odprte.

»Se bomo prišli k vam, ko bo končana vojna!« ste obljubljali takrat. Ne pozabite tega; ničesar ne bo Marčeva mama — in z njo na tisoče naših partizanskih mater! — tako vesela kakor tople, tovariske besede, drugega srečanja in stiska rok po tolikih letih.

— zt —

Seznam žrtev NOV okraja Kočevje

Okrajni odbor Zveze borcev v Kočevju bo do proslave desete obletnice prvega Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju postavil dostojen spomenik vsem padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja iz kočevskega okraja, katerih imena bodo vklešana na spomeniku. Teh žrtev je okrog 2400 v celem okraju. V našem listu bomo postopoma objavljali imena vseh padlih po posameznih občinah. Prosimo vse bralce v kočevskem okraju in druge, ki bi med objavljenimi imeni opazili kako nepravilnost ali bi v seznamu koga pogrčali, ki je padel med vojno kot borec ali somišljenik OF, da to takoj sporoči na okrajni odbor Zveze borcev v Kočevju. Hkrati nam prošamo vse organizacije in posamezne aktiviste, da pomagajo pri zbiranju podatkov in imen padlih, da bodo na spomeniku res vsi, ki so žrtvovali življenja za našo svobodo.

OBČINA OSILNICA

- Vas Osilnica:**
1. Stimec Franc, rojen 28. 3. 1915, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu.
 2. Podnar Jože, rojen 9. 12. 1906, umrl v internaciji 18. 12. 1942.
 3. Zagar Janez, rojen 28. 4. 1920, padel kot borec-poročnik 2. 4. 1945.
 4. Zagar Alojz, rojen 9. 2. 1915, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu 16. 8. 1942.
 5. Zagar Jože, rojen 25. 2. 1911, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu.
 6. Zagar Peter, rojen 4. 7. 1924, padel pri napadu na Osilnico 3. 7. 1942.
 7. Mavrovčič Drago, rojen 5. 3. 1914, ustreljen pri Zamoškem mostu, 16. 8. 1942.
 8. Kriz Jože, rojen 2. 2. 1910, padel kot borec pri Vel. Laščah 8. 3. 1944.
 9. Kováč Alojz, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu 16. 8. 1942.
 10. Stimec Viktor, rojen 14. 8. 1914, ujet od Nemcev kot borec. Umrl v internaciji v Dachau 1945.

- Vas Strojčiči:**
11. Čop Franc, rojen 3. 4. 1889, pogrešan iz internacije.
 12. Čop Jože, rojen 28. 9. 1922, padel kot borec na položaju Globelj 15. 5. 1944.
 13. Čop Alojz, rojen 15. 12. 1925, padel kot borec na Gorjancih.
 14. Turk Rafael, rojen 4. 6. 1923, padel kot borec pri Sentvidu 21. 9. 1944.
 15. Turk Jože, rojen 20. 7. 1921, padel kot borec v kočevskih gozdovih.
 16. Zurga Ivan, rojen 7. 3. 1912, umrl v partizanski bolnišnici »Vojko« 7. 6. 1944.

- Vas Ložec:**
17. Rutar Viljem, rojen 12. 11. 1908, ustreljen pri Zamoškem mostu.
 18. Poje Anton, rojen 17. 6. 1906, ustreljen pri Zamoškem mostu.

- Vas Grintovec:**
19. Ožbolt Franc, rojen 21. 3. 1907, ustreljen kot aktivist na Plešah 2. 8. 1942.
 20. Malnar Viktor, rojen 27. 7. 1922, padel kot borec na Igu 12. 1. 1945.
 21. Stimec Peter, rojen 27. 6. 1920, padel kot borec pri Podpečih 8. 10. 1943.
 22. Stimec Dragica, rojena 1. 2. 1904, umrla v taborišču Treviso 16. 5. 1943.

- Vas Marjina:**
23. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 24. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 25. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 26. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 27. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 28. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
29. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 30. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 31. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 32. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 33. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 34. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
35. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 36. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 37. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 38. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 39. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 40. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
41. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 42. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 43. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 44. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 45. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 46. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
47. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 48. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 49. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 50. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 51. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 52. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Ribjek:**
19. Kleepe Jurij, rojen 23. 4. 1876, umrl v internaciji 14. 9. 1942.
 20. Stimec Anton, rojen 18. 6. 1869, umrl v internaciji v Gonaru 15. 4. 1943.

- Vas Bostljeva Loka:**
33. Stimec Anton, rojen 2. 4. 1902, ujet kot borec, umrl v taborišču 9. 1. 1945.
 34. Stimec Natallja, rojena 2. 11. 1917, padla v nemški ofenzivi 23. 10. 1943 v Bostljevi Loki kot članica AFZ.
 35. Stimec Dragica, rojena 31. 8. 1913, padla isti dan kot prejšnja.
 36. Stimec Vence, rojen 26. 9. 1926, padel kot borec pri Ozulinu oktobra 1943.

Na sliki so ruševine partizanske vasi Belica na Kočevskem, ki so jo Italijani požgali 30. julija 1942. Vsi vaščani, katerim ob požigu ni uspelo zbežati z domov, so bili odgnani v Italijansko internacijo ali pa so jih fašisti postrelili. V tej vasi je bil 15. aprila 1942. prvi sestanek slovenskih in hrvaških partizanov in aktivistov v gornjem delu Kolske doline.

Drugi od desne na levo je Ivan Ožbolt — Očka, eden izmed najstarejših borec Osilniške doline. Italijani so mu požgali in uničili vso domačijo, ženo z mladoletnim otroci pa so mu odpeljali na Rab v taborišče smrti. Sam je bil vsa leta v NOV in v partizanih, kjer je imel tudi 4 sinove in hčerko. Na sliki se po dolgem času sreča s svojim najmlajšim sinom (stoji desno od njega) Dragotom in ostalimi vaščani, ki so se živi vrnili iz Italijanske internacije.

- Vas Marjina (dalje):**
21. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 22. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 23. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 24. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 25. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 26. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
27. Sercer Marjanka, rojena 26. 10. 1942, umrla v Trevisi 5. 6. 1943.
 28. Kvaternik Peter, rojen 22. 4. 1927, padel kot borec 15. 8. 1944.

- Vas Marjina (dalje):**
29. Ožbolt Franc, rojen 21. 3. 1907, ustreljen kot aktivist na Plešah 2. 8. 1942.
 30. Malnar Viktor, rojen 27. 7. 1922, padel kot borec na Igu 12. 1. 1945.
 31. Stimec Peter, rojen 27. 6. 1920, padel kot borec pri Podpečih 8. 10. 1943.
 32. Stimec Dragica, rojena 1. 2. 1904, umrla v taborišču Treviso 16. 5. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
33. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 34. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 35. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 36. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 37. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 38. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
39. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 40. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 41. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 42. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 43. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 44. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
45. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 46. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 47. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 48. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 49. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 50. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
51. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 52. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internaciji 22. 8. 1942.
 53. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
 54. Poje Venceslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
 55. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
 56. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Barju 20. 4. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
37. Stimec Anton, rojen 18. 9. 1923, padel kot borec pri Podpečih 7. 10. 1943.

- Vas Marjina (dalje):**
38. Zagar Franc, Podvrh, roj. 18. 9. 1921, padel kot borec na Primorskem aprila 1945.
 39. Janž Slavko, Bezgovica, rojen 13. 11. 1924, ujet od bele garde, odpeljan v internacijo, kjer je umrl junija 1944.
 40. Kleepe Ana, Bezgovica, rojena 25. 5. 1860, umrla v internaciji 27. 11. 1942.
 41. Stimec Jože, Krizmani, rojen 27. 8. 1922, umrl na posledicah internacije 22. 2. 1944.
 42. Stimec Marija, Zg. Čačič, rojena 24. 4. 1940, umrla v taborišču Treviso 10. 9. 1943.
 43. Tomec Marija, Sp. Čačič, rojena 10. 5. 1837, umrla v taborišču Treviso 23. 2. 1943.
 44. Mrle Jože, Padovo, rojen 10. 7. 1926, umrl na posledicah internacije 1943.
 45. Mrle Slavko, Padovo, rojen 12. 3. 1936, umrl v taborišču Treviso 10. 8. 1942.
 46. Lantar Anton, Padovo, rojen 18. 11. 1936, umrl v internaciji 14. 1. 1943.
 47. Zagar Marija, Padovo, rojena 6. 4. 1872, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 48. Mautar Jurij, Malnišče, rojen 10. 4. 1871, umrl v Gonaru 25. 1. 1943.
 49. Mavrovčič Jože, Osilnica, rojen 5. 3. 1914, ujet od Nemcev in odpeljan v internacijo, kjer je umrl 6. 12. 1944.

- Vas Marjina (dalje):**
42. Stimec Marija, Zg. Čačič, rojena 24. 4. 1940, umrla v taborišču Treviso 10. 9. 1943.
 43. Tomec Marija, Sp. Čačič, rojena 10. 5. 1837, umrla v taborišču Treviso 23. 2. 1943.
 44. Mrle Jože, Padovo, rojen 10. 7. 1926, umrl na posledicah internacije 1943.
 45. Mrle Slavko, Padovo, rojen 12. 3. 1936, umrl v taborišču Treviso 10. 8. 1942.
 46. Lantar Anton, Padovo, rojen 18. 11. 1936, umrl v internaciji 14. 1. 1943.
 47. Zagar Marija, Padovo, rojena 6. 4. 1872, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 48. Mautar Jurij, Malnišče, rojen 10. 4. 1871, umrl v Gonaru 25. 1. 1943.
 49. Mavrovčič Jože, Osilnica, rojen 5. 3. 1914, ujet od Nemcev in odpeljan v internacijo, kjer je umrl 6. 12. 1944.

- Vas Marjina (dalje):**
42. Stimec Marija, Zg. Čačič, rojena 24. 4. 1940, umrla v taborišču Treviso 10. 9. 1943.
 43. Tomec Marija, Sp. Čačič, rojena 10. 5. 1837, umrla v taborišču Treviso 23. 2. 1943.
 44. Mrle Jože, Padovo, rojen 10. 7. 1926, umrl na posledicah internacije 1943.
 45. Mrle Slavko, Padovo, rojen 12. 3. 1936, umrl v taborišču Treviso 10. 8. 1942.
 46. Lantar Anton, Padovo, rojen 18. 11. 1936, umrl v internaciji 14. 1. 1943.
 47. Zagar Marija, Padovo, rojena 6. 4. 1872, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
 48. Mautar Jurij, Malnišče, rojen 10. 4. 1871, umrl v Gonaru 25. 1. 1943.
 49. Mavrovčič Jože, Osilnica, rojen 5. 3. 1914, ujet od Nemcev in odpeljan v internacijo, kjer je umrl 6. 12. 1944.

„ŠE IN ŠE BI JIH POSLUŠALI!“

Nedeljski koncert Slovenskega okteta v Novem mestu moramo prišteti med tiste izredne kulturne užitke, za katere besedica »nepozabno« v resnici ni odveč. Po nastopih v Crnomlju in Metliki se je oktet zvečer predstavil v nabito polni dvorani Doma ljudske prosvete Novomeščanom — ljubiteljem lepe slovenske pesmi. Z oktetom sta potovala tudi pisatelj tov. Etbir Kristan in predsednik Slovenske izseljenke matice tov. Tone Seliškar, ki ju je zbrana množica poleg pevcev toplo pozdravila.

Koncert Slovenskega okteta je uspel v vsakem oziru. Občinstvo, ki je spremljalo pester spored z izredno pozornostjo in nenavadno disciplino, je sproti nagrajevalo pevce z dolgočrajnimi, prisrčnimi aplavzi. Pesem za pesmijo se je vrstila in vžigala v poslušalcih navdušenje, ki kar ni hotelo poleči v dajanju priznanja umetnikom, ki so peli iz vsega srca. Našim izseljencem, ki v Ameriki željno čakajo obiska pevcev Slovenskega okteta, lahko le iskreno žel